

På sporet av lavutslippssamfunnet

Taler

Tine Sundtoft

Dato

13 mars 2014

Sted

Oslo Rådhus

Omstendigheter

Regjeringens klimakonferanse

1 Global oppvarming er ingen ny problemstilling. For over 70 år siden stilte man spørsmål om økt innhold av CO₂, eller kullsyre, i atmosfæren, kan gi varmere klima.

5 Jeg siterer fra et «kursus i flyvemeteorologi ved Oslo sjømannsskole» i 1937:

«Det er mulig at den stadige økning av kullsyremengden i atmosfæren på grunn av kullforbrenningen kan ha vidtrekkende følger for klimaet. Enkelte mener at dette er grunnen til at klimaet er blitt adskillig varmere over nesten hele jorden i
10 de to siste mannsaldre».

Siden 1937 har forskningen heldigvis kommet seg litt videre.

Vi har fått internett, smarttelefoner og penicillin -- og vi vet at det er en
15 sammenheng mellom utslipp av CO₂ og global oppvarming.

Det er bred enighet om klimapolitikken i Norge.

Likevel er vi kommet for kort.

20

Tidligere regjeringer har ikke gjort nok for å stake ut kursen til utslippsmålene vi styrer mot i 2020.

Det har vi nettopp fått bekreftet fra Miljødirektoratet.

25

På oppdrag fra oss har direktoratet undersøkt hvordan vi ligger an.

Resultatet vet dere:

30

Gapet mellom klimamålet og forventede utslipp i 2020 kan være på hele 8 millioner tonn CO₂.

Nå vet vi at prognoser sjelden slår til helt nøyaktig.

35

Men det vil være svært krevende å tette dette gapet. Det understreker Miljødirektoratet.

Gapet mellom forventede utslipp i 2020 og det nasjonale utslippsmålet for 2020 er på 8 millioner tonn.

40

Stortinget har vedtatt et mål om at norske klimagassutslipp ikke skal være høyere enn 47 millioner tonn i 2020.

45

Siden 2007 er det satt i verk flere tiltak og virkemidler som reduserer utslippene.

Andre faktorer har bidratt til økte utslipp, som skrinlegging av fullskala CO₂-rensing på Mongstad.

50

Tiltakene med størst effekt har vært:

- omlegging av bilavgiften,
- nye EU-standarder på personbiler,
- reduksjon av oljeforbruk i bygninger og industri,
- 55 - og renseteknologi i gjødselproduksjon. Det vil si Yaras nye teknologi, som statsministeren nettopp snakket om

Vi er på rett vei, men det går for sakte.

60

Mitt hovedprosjekt i denne fireårsperioden er å få klimapolitikken på skinner igjen.

Internasjonalt jobber vi for en klimaavtale i 2015 hvor alle land er med.

65

Fra 2020 må Norge -- og alle andre land -- være klare for å trappe opp sine ambisjoner.

Klimaavtalen vil angi retning for hvert enkelt lands klimapolitikk.

70

Norge skal uansett oppfylle sin internasjonale forpliktelse i 2020 om 30 prosent kutt -- gjennom nasjonale reduksjoner og kvotekjøp.

I årene fram til 2020 må verden komme inn på et spor der vi frikobler

75

økonomisk vekst fra utslippsvekst.

Det krever omstilling av hele samfunnet. Vinnerne er de som griper mulighetene og går foran.

80

Klimaavtale eller ei: Norge står uansett foran betydelige omstillinger i årene som kommer. Det har vi klart å gjennomføre tidligere.

Muskelkraft ble erstattet med vannkraft.

85

Seil ble erstattet med damp.

Vi kommer også til å oppleve at olje- og gass vil bli erstattet.

Mellom 2020 og 2040 har Statistisk sentralbyrå beregnet at sysselsettingen i olje- og gassnæringen vil gå ned med 4 til 6 prosent årlig.

90

Vi må bruke kompetansen fra olje -- og gassnæringen til å utvikle nye næringer.

Hvis ikke vi kan klare å omstille oss, hvem skal klare det da?

95

Et godt eksempel på omstillingsvilje er når Statoil i samarbeid med Statkraft bruker kompetanse fra oljenæringen til å utvikle offshore vindmøller.

Den andre store omstillingen handler om at vi blir flere mennesker her i landet.

100

Enda flere vil bo i by.

Oslo-området vil kunne få 350 000 nye innbyggere fram mot 2030. Det er nesten like mange som det bor i Bergen og Stavanger til sammen.

105

Byene er en del av klimaløsningen fordi folk bor tettere, men også et

miljøproblem.

110 Uten mer miljøvennlig transport vil byveksten gi kø og kaos, støy og luftforurensning. Allerede i dag har vi for dårlig luft i byene våre.

115 Det er vanskelig å spå om framtiden. Men to ting er vi altså ganske sikre på: Fossilt drivstoff vil ta slutt, før eller siden. Det tar lang tid å danne, og kort tid å bruke opp.

Vi er også ganske sikre på at befolkningen i verden vil øke til 9 milliarder i 2050, og at Norge får sin del av dette. Det er en stor utfordring å skaffe mat, vann og bolig til alle uten at klimagassutslippene øker.

120 Klimapolitikken handler både om å hindre dramatiske klimaendringer, og om å utvikle nye, framtidsrettede næringer.

Begge deler handler om å sikre velferden -- for oss selv -- og våre barn og barnebarn.

125 Jeg vil trekke fram fem hovedelementer fra regjeringsplattformen som vil gi retning til klimapolitikken i årene framover:

For det første: Klimapolitikken kan bare lykkes hvis sektorene selv tar ansvar.

130 Det er der utslippene skjer. Men klimapolitikken må ledes og koordineres. Det blir min viktigste oppgave.

135 Fastlandsindustrien står for 22 prosent av alle norske utslipp og må kutte mer, selv om de har fått til en imponerende utslippsreduksjon siden 1990.

Petroleumssektoren står for en firedel av norske utslipp. Utslippene er økende. Vi må redusere utslippene fra produksjonen, blant annet gjennom kraft fra land, redusert fakling og andre tiltak.

140 Energi og energieffektivisering er sentralt. Fastlands-Norge har lave utslipp fra energiproduksjon -- under 3 prosent. Vi må bruke vannkraften på best mulig måte.

Norge har også gode vindressurser. Vi må jobbe for å realisere de beste prosjektene, samtidig som vi tar vare på verdifull natur.

150 Utslipp fra veitrafikken utgjør en femdel av de samlede utslippene. Her har vi mange muligheter til utslippskutt: Både økt kollektivtransport og mer klimavennlige kjøretøy.

155 Lavutslippsløsninger må være en del av grunnlaget for alle viktige veivalg i alle sektorer.

Mitt andre poeng er: Vi må spille på lag med dem som skal gjennomføre utslippsreduksjonene i praksis.

160 Veksten i solenergi i Tyskland viser at samspill mellom myndigheter og næringsliv er viktig.

Siden 1998 har markedet hatt en årlig vekst på om lag 40 prosent. Kostnadene har gått ned med 67 prosent fra 2006 til 2013.

165 Det nærmer seg nå kommersiell lønnsomhet.

Den kraftige nedgangen i kostnader hadde neppe kommet uten at energi- og klimapolitikken bidro til å skape et marked.

170 Også norsk klimapolitikk må bidra til at gode, grønne ideer kan bli mer lønnsomme.

Jeg ser et stort potensial i å styrke samspillet mellom myndigheter og næringsliv.

175 For det tredje kommer ikke gode ideer fra løse luften. De er forankret i kapasitet og kompetanse.

Bildet er fra forskningslaboratoriet til Elkem Solar, som utvikler rent silisium til solindustrien.

180

De får støtte fra Miljøteknologiordningen som Innovasjon Norge forvalter.

Vi må bygge videre på den betydelige kapasiteten vi har innen forskning og

185 utvikling. Det bør være et norsk konkurransefortrinn.

For det fjerde må vi stimulere til etterspørsel av produkter og tjenester basert på klimavennlig teknologi.

190 Flere av dere som er her i dag har brukt markedsmakten til å etterspørre klimavennlige løsninger i bygg.

For å ta ett eksempel: Her ser dere hovedkontoret til Bellona på Vulkan-området i Oslo. Huset bruker halvparten så mye energi som dagens
195 forskriftskrav.

Det skyldes

god isolasjon og konstruksjon,

200

gode vinduer,

solfangere,

205 liten luftlekkasje

og en meget god varmegjenvinner. Bellona varmer opp den friske lufta med varmen fra den lufta som skal ut.

210 Bellonabygget huser en nattklubb på taket og er naboen til de splitter nye stortingsleilighetene der det bor 38 representanter.

Så her kan det bli fruktbare meningsutvekslinger i sene sommernetter.

215 Det femte elementet fra Sundvolden-plattformen jeg vil trekke fram, er tilrettelegging for en klimavennlig transportsektor.

Jeg har en visjon om en fossilfri transportsektor mot 2050.

220 Noen går allerede foran. Tidligere i vinter hadde jeg gleden av å dele ut maskin-entreprenørenes miljøpris til Morten Gultvedt Entreprenør AS i Ås.

Det er den første i Norge som satser på hybridteknologi i gravemaskiner.

225

Gravemaskinen går både på diesel og strøm og bruker derfor 30 prosent mindre diesel enn normalt. Det merkes både økonomisk og på klimagassutslippet.

230

Nesten alle oppgaver i en kommune kan allerede i dag løses med elbiler eller med hydrogenbiler. Oslo og Bergen viser vei og bytter ut alle fossile biler i kommunens drift.

235

Jeg var med finansbyråd Torger Ødegård og samferdselsbyråd Guri Melby for å teste de nye el-bilene til Oslo kommune. Torger Ødegård var en god sjåfør, selv om jeg tror han kjørte på rødt. Han insisterer fortsatt på at det var gult, så vi få la det bli med det.

240

Vi kan ikke gi oss selv rødt lys for å snakke åpent om til dels upopulære virkemidler som kjøprising. Det er lønnsomt fordi det reduserer køene og får varer og mennesker fram.

Derfor har en organisasjon som NHO vært positive til det. Norgesgruppen og Asko har bedt om at det innføres.

245

Hvis vi skal nå målet om å ta veksten i persontransporten med kollektiv, sykkel og gange, må vi flytte investeringer til miljøvennlig transport. Og vi må ta i bruk restriktive virkemidler.

250

Det viser en analyse Klima- og miljødepartementet har fått utarbeidet.

Statens vegvesen sier at vi ikke kan bygge oss ut av trafikkveksten med flere veier.

255

Det å flytte gods fra vei til sjø og bane er også en del av løsningen. Vi er godt i gang med å redusere utslippene fra skipstrafikken.

De aller fleste av verdens 42 gassdrevne skip er norske.

260

Verdens første elektriske bilferge settes i drift på E39 Lavik -- Oppedal i 2015.

Norge har markert seg som et elbil-land. Det skyldes i stor grad avgiftsfritak,

og tilgang til kollektivfelt

265

Satsing på elbiler er viktig av tre grunner:

Det reduserer klimagassutslipp,

270

det reduserer lokal luftforurensning

og det bidrar til å utvikle ny teknologi.

275

Slik ser jeg for meg lavutslippssamfunnet i 2050: Det er ren luft, lite støy, grønne arbeidsplasser og fremdeles høyt velferdsnivå. Det er et godt samfunn å leve i!

Vår jobb som politikere er å sikre forutsigbare rammebetingelser.

280

Det gjør vi gjennom en langsiktig og ambisiøs klimapolitikk som gir grunnlag for omstilling.

285

2020 er et viktig årstall i klimapolitikken. Men vi må også ta beslutninger i dag som gir utslippskutt på lengre sikt. Det påpeker Miljødirektoratet i sin rapport.

Svarene på hvordan vi skal nå lavutslippssamfunnet er ikke alltid åpenbare. Men en ting er jeg helt sikker på: Målet for klimapolitikken må være at våre barn kan ta del i den samme velferden vi nyter godt av.

290

Deres velferd kan kun sikres dersom den er basert på en økonomi med grønne og klimavennlige løsninger.

Det velferdssamfunnet legger vi grunnlaget for i her dag.

295

Kilde
www.regjeringen.no

Emner
Foredrag, Klima

300

URI

305

310

315

320

325

330

335